

NATIONALE INFEKTIONSHYGIEJNISKE RETNINGSLINJER

STATENS
SERUM
INSTITUT

OM NØGLEPERSONER/KONTAKTPERSONER/
KOORDINATORER I INFEKTIONSHYGIEJNE
INDEN FOR DET SUNDHEDSFAGLIGE OMRÅDE

Indholdsfortegnelse

1. Forord	3
1.2. Læsevejledning	4
1.2. Arbejdsgruppens medlemmer	4
2. Funktionsbeskrivelse	5
2.1. Formål	5
2.2. Definition af nøglepersoner/kontaktpersoner/ koordinatore i infektionshygiejne	5
2.3. Organisatorisk placering	5
2.4. Funktion og kompetence	5
3. Kursusplan - Nøglepersoner i infektionshygiejne i det sundhedsfaglige område	7
Indhold	7
3.1 Titel	7
3.2 Formål	7
3.3 Omfang	7
3.4 Læringsudbytte	7
3.4.1. Viden	8
3.4.2. Færdigheder	8
3.4.3. Kompetencer	8
3.5 Indhold	8
3.6 Forudsætninger	9
3.7 Undervisnings- og arbejdsformer	9
3.8 Bedømmelse	9
4. Referencer	10

1. Forord

Dette er anden udgave af Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) for nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorer i infektionshygiejne inden for sundhedssektoren. Denne NIR er udformet for at definere funktionen, samt fastsætte en overordnet ramme for udarbejdelsen af lokale uddannelsesprogrammer for nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorer i infektionshygiejne.

Retningslinjen henvender sig til hele sundhedssektoren. Den primære målgruppe er sundhedsfagligt personale på hospitaler, plejehjem og andre institutioner med døgnpleje samt hjemmeplejen, klinikker, de lokale infektionshygiejniske enheder, øvrige infektionshygiejniske eksperter og sundhedspersonale. Derudover kan denne NIR også anvendes mere bredt, fx af institutioner for handicappede eller børn, rehabiliterings- og genoptræningsenheder, bosteder, væresteder mm., hvor personalet kan tilhøre andre faggrupper, men have ansvar for infektionshygiejne.

En sammenhængende, langsigtet og effektiv infektionshygiejnisk indsats kan bedst opnås ved samarbejde med regionernes infektionshygiejniske enheder, der kan bistå med rådgivning, undervisning og overvågning¹.

Det overordnede formål med denne NIR er at bidrage til kompetenceudvikling af flere faggrupper indenfor det infektionshygiejniske område.

Denne NIR beskæftiger sig med udvælgelse og uddannelse af nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorer i infektionshygiejne med det formål at styrke den infektionshygiejniske indsats, det værende både implementering, evaluering og udvikling i henhold til organisationens infektionskontrolprogram.

Sundhedsministeriet ønsker med udgivelsen af Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer et enstrengt system af retningslinjer, der sikrer en ensartet evidensbaseret infektionshygiejnisk forebyggende indsats i hele det danske sundhedsvæsen.

Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) er udarbejdet og udgivet af Central Enhed for Infektionshygiejne (CEI), Statens Serum Institut i samarbejde med infektionshygiejniske eksperter inden for emneområdet.

NIR er systematisk udarbejdede udsagn, der kan anvendes af fagpersoner, når de skal træffe beslutning om retningslinjer for passende og korrekt sundhedsfaglig ydelse i specifikke infektionshygiejniske situationer.

Denne NIR er ikke at betragte som en bekendtgørelse om uddannelse, men kan anvendes i forbindelse med, at organisationen skal tilpasse og ajourføre lokale funktionsbeskrivelser, samt planlægge kursusplaner indenfor det infektionshygiejniske område i hele sundhedssektoren.

Anbefalingerne gives på baggrund af litteraturstudier fortrinsvis baseret på nyere internationale og nationale guidelines samt strukturerede reviews og metaanalyser om emnet. Den anvendte litteratur er evidensklassificeret i henhold til Sekretariat for Referenceprogrammer². Styrken af de enkelte anbefalinger i disse NIR er baseret på den tilgrundliggende litteratur, hvor "skal" er baseret på styrke **A** og **B** og "bør" er baseret på styrke **C** og **D** af referencerne².

På områder, hvor der ikke har kunnet findes dokumentation for en hensigtsmæssig planlægning af uddannelsen, har arbejdsgruppen udarbejdet konsensusbeslutning baseret på principper for god uddannelse indenfor den infektionshygiejniske praksis. Disse anbefalinger udtrykkes typisk med et "bør" og er angivet med rekommandationsstyrke **D**.

I tilfælde, hvor anbefalinger er baseret på: 1) gældende lovgivning, eller 2) er konsensusbeslutning om, at dette er god klinisk praksis og baseret på fx andre NIR-publikationer, eller 3) baseret på de anvendte vurderede guidelines, er rekommandationsstyrken suppleret med et "flueben" (**D√**). Anbefalingerne er dermed ophævet til et "skal" jf. Sekretariat for Referenceprogrammer² og i teksten anvendes ordet "skal".

Udover denne NIR findes der en lang række andre NIR, der omhandler specifikke områder inden for infektionshygiejne, fx generelle og supplerende forholdsregler, håndhygiejne, rengøring, desinfektion, forebyggelse af urinvejsinfektioner, almen praksis m.fl. – se dem alle på [CEI's hjemmeside](#).

1.1. Læsevejledning

Denne NIR er opdelt i 3 afsnit, henholdsvis funktionsbeskrivelse, kursusplan, samt referencer. Revisionen har primært indebåret mindre justeringer og der er ingen centrale ændringer fra forhenværende udgave.

1.2. Arbejdsgruppens medlemmer

Retningslinjen er udarbejdet af en arbejdsgruppe under Central Enhed for Infektionshygiejne med følgende sammensætning:

- Karen Læssøe Madsen, Hygiejnesygeplejerske, Region Nordjylland
- Torben Christensen, Forbedringskonsulent, Kontoret for Kvalitet og Forretningsprocesser, Region Nordjylland
- Tine Bentzen, Hygiejnesygeplejerske, Aarhus Universitetshospital, Region Midt
- Linda Wiuf, Daglig driftskoordinator, Specialeansvarlig sygeplejerske, Sterilcentralen, Kolding Sygehus
- Iben Thomsen, Hygiejnesygeplejerske, Region Sjælland
- Christiane P. Kavalariis, Hygiejnesygeplejerske, Region Hovedstaden
- Janne Pedersen, Hygiejnesygeplejerske, Region Hovedstaden
- Suzanne Pollas, Hygiejnesygeplejerske, Region Hovedstaden
- Mette Detlefsen, Hygiejnesygeplejerske, Faglig Selskab for Hygiejnesygeplejersker
- Jette Holt, Hygiejnesygeplejerske, Central Enhed for Infektionshygiejne, Statens Serum Institut
- Mette Bar Ilan, Hygiejnesygeplejerske, Central Enhed for Infektionshygiejne, Statens Serum Institut
- Brian Kristensen, Overlæge, Central Enhed for Infektionshygiejne, Statens Serum Institut

2. Funktionsbeskrivelse

2.1. Formål

Uddannelse af nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorer i infektionshygiejne er et led i organisationens praktiske implementering, evaluering og udvikling af de vedtagne infektionshygiejniske indsatsområder i organisationens infektionskontrolprogram. Denne NIR kan anvendes indenfor det sundhedsfaglige område i såvel primær som sekundær sektor³⁻⁶.

2.2. Definition af nøglepersoner/kontaktpersoner/ koordinatorer i infektionshygiejne

En ledelsesudvalgt medarbejder med sundhedsfaglig relevant uddannelse, praktisk erfaring og med interesse for infektionshygiejne^{6,7}. Organisationen kan efter behov udnævne andre grupper uden sundhedsfaglig baggrund. De forskellige uddannelsesmæssige baggrunde må da medindtænkes i uddannelses tilbuddet.

Titlen kan fx være hygiejnenøgleperson, nøgleperson i infektionshygiejne, hygiejnekontaktperson, infektionshygiejnenøgleperson, infektions-hygiejnekontaktperson, hygiejnekoordinator, infektionshygiejnekoordinator.

2.3. Organisatorisk placering

Nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorer i infektionshygiejne refererer som minimum til egen ledelse^{6,7}.

2.4. Funktion og kompetence

De infektionshygiejniske opgaver tildeles ressourcer og tilrettelægges i samarbejde med nærmeste ledelse i henhold til organisationens vedtagne hygiejnepolitik.

Opgaverne vil som minimum kunne indeholde følgende områder:

- Medvirke ved implementering, evaluering og udvikling af organisationens vedtagne infektionshygiejniske kontrolprogram i eget område, herunder:
 - Identificere indsatsområder og iværksætte handlingsplaner
 - Identificere, planlægge og udføre undervisnings- og introduktionsopgaver
 - Medvirke til implementering, koordinering, fastholdelse og evaluering af nationale og lokale retningslinjer
 - Medvirke i evaluering af organisationens infektionskontrolprogram fx ved
 - Audit
 - Incidens eller prævalensundersøgelse af lokale sundhedssektorerhvervede infektioner
 - Anden overvågning af sundhedssektorerhvervede infektioner
 - Overvågning af antibiotikaresistente mikroorganismer
 - Antibiotikaaudit
 - Indgå i og samarbejde med relevante tværgangssamarbejdsgrupper om forebyggelse af sundhedssektorerhvervede infektioner fx.:
 - Infektionshygiejnisk Enhed i samarbejde med
 - Arbejdsmiljø

- Kvalitetsafdeling
 - Teknisk og byggeteknisk afdeling
 - Indkøbsafdeling
 - Serviceafdeling
 - Vaskeri
- Være ansvarlig for at holde sig opdateret inden for det infektionshygiejniske felt og formidle/dele denne viden med samarbejdspartnere og eget område³⁻⁷.

3. Kursusplan - Nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorer i infektionshygiejne i det sundhedsfaglige område

Indhold

1. Titel	7
2. Formål	7
3. Omfang	7
4. Læringsudbytte	7
4.1 Viden	8
4.2 Færdigheder	8
4.3 Kompetencer	8
5. Indhold	8
6. Forudsætninger	9
7. Undervisnings- og arbejdsformer	9
8. Bedømmelse	9

3.1 Målgruppe

Nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorer i infektionshygiejne i den primære og sekundære sundhedssektor.

3.2 Formål

Formålet med uddannelsen er, at deltageren bliver i stand til at vurdere eget områdes infektionshygiejniske rutiner for tilrettelæggelse af det daglige arbejde i henhold til organisationens vedtagne infektionskontrolprogram⁶.

3.3 Omfang

Niveauet og omfanget af uddannelse tilrettelægges af de enkelte Infektionshygiejniske Enheder ud fra organisationens definerede infektionsforebyggende behov og ressourcer^{6,7}.

Beskrivelserne af læringsudbytte nedenfor angiver mindste anbefalede niveau og omfang. Kurset kan være endags, flerdays, modulopbygget og af såvel teoretisk som praktisk karakter.

Kurset kan være monofagligt eller flerfagligt.

Kursusindholdet bør udarbejdes i samarbejde med Regionernes infektionshygiejniske enheder, der kan bistå med rådgivning og undervisning¹.

3.4 Læringsudbytte

Det anbefales, at den Infektionshygiejniske Enhed, eller anden ansvarlig for uddannelse af nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorer, formulerer eget læringsudbytte skriftligt med udgangspunkt i denne kursusplan.

3.4.1. Viden

Kursisten skal opnå videregående viden om teori, metode og praksis inden for det infektionshygiejniske felt. Skal kunne forstå og reflektere over teorier, metoder og praksis i det infektionshygiejniske felt^{5,6}.

3.4.2. Færdigheder

Kursisten skal kunne anvende et eller flere fagområdets metoder og redskaber til i samarbejde med nærmeste ledelse og Infektionshygiejnisk Enhed at kunne

- identificere,
- implementere
- evaluere
- fastholde og
- udvikle den infektionshygiejniske praksis.

Kursisten skal i samarbejde med nærmeste ledelse og Infektionshygiejnisk Enhed kunne udvælge og begrunde valget af udvalgte løsningsmodeller.

Kursisten skal i samarbejde med nærmeste ledelse og Infektionshygiejnisk Enhed kunne formidle faglige infektionshygiejniske problemstillinger og -løsningsmodeller for kolleger^{5,6}.

3.4.3. Kompetencer

Kursisten skal kunne indgå i og mestre infektionshygiejniske situationer med potentiale for udvikling og forandring.

Kursisten skal selvstændigt kunne indgå i fagligt og tværfagligt infektionshygiejnisk samarbejde og kunne styre et projekt med en professionel tilgang.

Kursisten skal kunne identificere egne og kollegers læringsbehov og strukturere læring i praksis og andre sammenhænge inden for det infektionshygiejniske arbejde^{5,6}.

3.5 Indhold

Undervisningen bør som minimum indeholde

- Organisering af infektionshygiejne lokalt, nationalt og internationalt
- Nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorers rolle i det infektionshygiejniske forebyggende arbejde
- Sundhedssektorerhvervede infektioner – definition, forekomst og årsag
- Forebyggelse af sundhedssektorerhvervede infektioner:
 - Smittekæden
 - Afbrydelse af smitteveje
 - Procedurerelaterede/generelle infektionshygiejniske retningslinjer
 - Håndhygiejne
 - Rengøring
 - Desinfektion
 - Sterilisation

- Supplerende infektionshygiejniske retningslinjer
- Rationel antibiotikapolitik (antibiotic stewardship).
- Evaluering af det infektionshygiejniske arbejdes delområder (infektionshygiejnisk kontrolprogram)
 - Fx audit, prævalensundersøgelse, incidensundersøgelse, anden overvågning på lokalt, regionalt, nationalt og internationalt plan.

Indføring i internationale, nationale, regionale og lokale infektionshygiejniske retningslinjer og relevante tilstødende fagområder.

Indholdet kan fx hentes fra fagområderne:

Infektionshygiejne, mikrobiologi, epidemiologi, overvågning og registrering, kvalitetsarbejde, kommunikation, adfærdsteori og forebyggelse³⁻⁶.

3.6 Forudsætninger

Sundhedsfaglig baggrund, praktisk erfaring, interesse for infektionshygiejne.

Organisationen kan efter behov udnævne andre grupper uden sundhedsfaglig baggrund. De forskellige uddannelsesmæssige baggrunde må da medindtænkes i uddannelses tilbuddet.

3.7 Undervisnings- og arbejdsformer

Undervisningen kan tage udgangspunkt i problembaseret undervisning:

Klasseundervisning, gruppearbejde, casestories, teoretisk behandling af egen praktisk problemformulering med skriftlig eller mundtlig fremlæggelse^{3,5,6}.

3.8 Bedømmelse

Kursusudbyderen fastlægger rammerne for den individuelle bedømmelse med intern vurdering og udstedelse af kompetencebevis.

4. Referencer

- 1 Sundhedsstyrelsen. Forebyggelsespakke Hygiejne. 2018 DOI:D√ D√
- 2 Sundhedsstyrelsen. Vejledning i udarbejdelse af referenceprogrammer. København, 2004 DOI:D√ D√
- 3 Teare EL, Peacock AJ, Dakin H, Bates L, Grant-Casey J. Build your own infection control link nurse: An innovative study day. *J Hosp Infect* 2001; **48**: 312–9. **D**
- 4 Roberts, Carol; Cassey D. An infection control link nurse network in the care home setting. *Br J Nurs* 2004. DOI:D **D**
- 5 World Health Organization. Guidelines on Core Components of Infection Prevention and Control Programmes at the National and Acute Health Care Facility Level. 2016 DOI:D√ D√
- 6 Peter D, Meng M, Kugler C, Mattner F. Strategies to promote infection prevention and control in acute care hospitals with the help of infection control link nurses: A systematic literature review. *Am J Infect Control* 2018; **46**: 207–16. **A**
- 7 Haley RW, White JW, Culver DH, Morgan WM, Emori T G MV et al. The efficiency of infection surveillance and central programs in preventing nosocomial infections in US hospitals (SENIC). *Am J Epidemiol* 1985; **121**: 182–205. **A**